

PRÒLEG

Andrei Platónov va començar la redacció de *Djan* l'any 1935, durant la segona visita al Turkmenistan. La novel·la insisteix en el tema central de l'autor: els desposseïts. En aquest cas, aborda més concretament el futur d'aquests desposseïts, la possibilitat mateixa que tinguin un futur. «Per al cap, tot és en el futur, per al cor, tot és en el passat», afirma l'autor en una nota del mateix any que escriu *Djan*.

L'acció de l'obra s'esdevé en un lloc remot i erm. A «l'infern del món sencer», com diu en Sufian, un dels que hi habiten. El poble djan viu abandonat en la misèria, aïllat, desesperançat. En Nazar Txagatàiev, un djan que ha crescut a Moscou i s'ha educat en el comunisme, torna a casa per ajudar la seva gent a sortir de la misèria. Per guiar el seu poble pel camí que l'ha de conduir a abraçar la modernitat del socialisme i els avenços que comporta.

Aclaparat pel desert, Platónov omple l'obra d'imatges extraordinàriament punyents. Amb la llengua que li és pròpia i característica, l'autor esquitxa la història amb tota mena d'elements de folklore local, de misèria, de mitologia persa, d'erotisme, de distopia, de música tradicional, de sufisme, de violència, d'història i d'esperança.

Djan és també un retrat del xoc cultural que encara es dona ara a l'Àsia Central. I ho és d'una manera excepcional, pel fet que descriu la realitat del lloc en un moment extremament convuls i contradictori: el moment en què la ruta de la seda topa amb el comunisme estalinista.

El gener de 1935, Andrei Platónov escriu en una llibreta de notes: «Altre cop l'Amudarià, Chärjew; altre cop a la sorra, al desert, a dins meu». L'espai geogràfic és un dels components centrals de la novel·la. La rellevància que Platónov atribueix als escenaris de l'acció acaba oferint una visió gairebé cinematogràfica del recorregut que fa el poble djan a través de deserts, aiguamolls, depressions, pobles, rius i muntanyes d'una terra tan inhòspita com mítica.

La inutilitat del líder que suposadament havia de menar el poble djan cap a la salvació es va interpretar com una al·lusió negativa al lideratge de Stalin. La censura primer i la poca cura en les edicions després van fer que l'obra no es publicés completa a Rússia fins al 1999.

MIQUEL CABAL GUARRO